

Lausunto Pohteen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelman luonnoksesta 2027–2030, syksy 2026

Vastaaja:

-

Vastaus:

28.09.2026, 13.32 - 28.09.2026, 14.04

1. Lausuntoa antavan rooli *

Organisaation puolesta, organisaation nimi:

Haapajärven vanhus- ja vammaisneuvosto

2. Lausuntoa antavan yhteystiedot *

Etunimi	Tiina
Sukunimi	Pietikäinen-Liuska
Sähköposti	tiina.pietikainen-liuska@haapajarvi.fi

3.

Lausunto Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelmaluonnoksesta 2027–2030:

Haapajärven vanhus- ja vammaisneuvosto toteaa, että samaan aikaan lausuntokierroksella oleva Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelma 2027–2030 korostaa ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämistä, kotona asumisen tukemista, yksinäisyyden vähentämistä, ennaltaehkäiseviä palveluja sekä palvelujen saavutettavuutta ja alueellista yhdenvertaisuutta. Neuvosto pitää tärkeänä, että sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelma sekä hyvinvointisuunnitelma muodostavat keskenään johdonmukaisen kokonaisuuden ja että järjestämissuunnitelmassa tehtävät palveluverkkoa koskevat ratkaisut tukevat hyvinvointisuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumista koko hyvinvointialueella. Erityisesti ikääntyneiden palvelujen osalta neuvosto pitää tärkeänä, että hyvinvointisuunnitelmassa esitetyt tavoitteet palvelujen saavutettavuudesta, ennaltaehkäisystä, ikäneuvolatoiminnasta, gerontologisesta sosiaalityöstä, turvallisesta kotona asumisesta sekä etsivän vanhustyön vahvistamisesta näkyvät myös järjestämissuunnitelman resursoinnissa ja palveluverkkoa koskevissa ratkaisuissa. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää riittäviä henkilöstöresursseja ja toimivia lähipalveluja myös hyvinvointialueen eteläosassa.

Haapajärven vanhus- ja vammaisneuvosto pitää tärkeänä, että palvelujen kehittämisessä huomioidaan taloudellisuuden lisäksi palvelujen saavutettavuus, yhdenvertaisuus sekä väestön palvelutarpeiden kehitys.

Vanhus- ja vammaisneuvosto katsoo, että palvelurakenteen muutosten yhteydessä tulee arvioida niiden vaikutukset palvelujen saatavuuteen, saavutettavuuteen ja resurssien riittävyyteen. Erityisen tärkeää on selvittää, miten henkilöstöresurssien, palveluohjauksen, gerontologisen sosiaalityön, ikäneuvolatoiminnan sekä ennaltaehkäisevien palvelujen riittävyys turvataan koko hyvinvointialueella myös tilanteissa, joissa palveluja keskitetään.

Haapajärven väkiluku on pitkään vähentynyt, mutta samalla ikääntyneiden osuus väestöstä kasvaa merkittävästi. Tästä syystä sosiaali- ja terveyspalvelujen tarve ei vähene samassa suhteessa kuin väestömäärä. Erityisesti ikääntyneiden, muistisairaiden, omaishoitoperheiden, vammaisten henkilöiden sekä pitkäaikaissairaiden palvelutarpeen voidaan arvioida kasvavan tulevina vuosina.

Tässä toimintaympäristössä vanhus- ja vammaisneuvosto on huolissaan Haapajärven sote-keskuksen asemaan kohdistuvista muutoksista. Järjestämissuunnitelmaluonnoksessa palvelujen keskittämistä, liikkuvien palvelujen lisäämistä sekä kuvantamis- ja palvelujen aukioloaikojen vähentämistä perustellaan taloudellisilla ja toiminnallisilla syillä. Samanaikaisesti palvelujen järjestämisessä korostetaan palvelujen saavutettavuutta, alueellista yhdenvertaisuutta ja asukkaiden tarpeiden huomioimista.

Neuvoston näkemyksen mukaan palvelujen keskittämisen vaikutuksia tulee arvioida erityisesti niiden asukkaiden näkökulmasta, joiden mahdollisuudet liikkua tai käyttää digitaalisia palveluja ovat rajalliset. Alueen pitkät välimatkat ja vähäinen julkinen liikenne korostavat lähipalvelujen merkitystä. Mikäli palveluja keskitetään, tulee samalla osoittaa, miten palveluihin pääsy, palvelujen jatkuvuus sekä riittävät henkilöstöresurssit turvataan käytännössä.

Neuvosto pyytää arvioimaan uudelleen erityisesti:

1. Haapajärven sote-keskuksen palvelutason säilyttämisen.
2. Kuvantamispalvelujen aukiolon rajoittamisen vaikutukset ikääntyneisiin ja paljon palveluja käyttäviin asukkaisiin.
3. Digitaalisten palvelujen korvaavuutta tilanteissa, joissa asiakkaalla ei ole riittävää toimintakykyä, välineitä tai osaamista niiden käyttöön.
4. Palveluverkkoratkaisujen vaikutuksia omaishoitajiin, vammaisiin henkilöihin sekä heidän läheisiinsä.
5. Palvelujen saavutettavuutta koko hyvinvointialueen eteläisen alueen näkökulmasta.

Neuvosto pitää perusteltuna sitä, että kuntoutus- ja apuvälinepalveluja kootaan alueellisesti tarkoituksenmukaisiin toimipisteisiin. Myös Haapajärvelle esitettyjen toimintojen osalta tulee kuitenkin varmistaa, että niiden toteuttamiseen osoitetaan riittävät henkilöstö- ja tilaresurssit eikä keskittäminen johda palvelujen heikentymiseen tai saatavuuden vaarantumiseen.

Vanhus- ja vammaisneuvosto edellyttää, että ennen palveluverkkoa muuttavia ratkaisuja laaditaan erillinen vaikutusten arviointi ikääntyneiden, vammaisten henkilöiden ja paljon palveluja käyttävien asiakkaiden näkökulmasta. Arvioinnissa tulee huomioida matka-ajat, kuljetuspalvelujen kustannukset, omaisten osallistumismahdollisuudet, henkilöstöresurssien riittävyys sekä palvelujen tosiasiallinen saavutettavuus.

Haapajärven vanhus- ja vammaisneuvoston näkemyksen mukaan palvelujen yhden-vertainen saatavuus edellyttää, että palveluverkkoa koskeissa ratkaisuissa huomioidaan alueen väestörakenne, kasvava palvelutarve sekä pitkien etäisyyksien vaikutukset. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että palvelujen keskittämisen yhteydessä myös palvelujen toteuttamiseen tarvittavat resurssit säilyvät riittävinä ja palvelut saavutettavina koko hyvinvointialueella. Haapajärven sote-keskuksen asema on tästä näkökulmasta tärkeä sekä paikallisten asukkaiden että koko eteläisen alueen palvelujen kannalta.

Vanhus- ja vammaisneuvoston näkemyksen mukaan hyvinvointisuunnitelman tavoitteita ei voida saavuttaa, mikäli palvelujen saavutettavuus heikkenee tai ennaltaehkäisevien ja ikääntyneiden palvelujen resurssit vähenevät. Tästä syystä järjestämissuunnitelman vaikutuksia tulee arvioida myös suhteessa hyvinvointisuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin.

Haapajärvellä 28.9.2026

Haapajärven vanhus- ja vammaisneuvoston puolesta